

Winstdeling: een schijnaanval

In *ESB* van 23 mei jl. poogt C.B. Mulder, verbonden aan de KUB te Tilburg, de lezer duidelijk te maken dat hij, C.B. Mulder, een belangwekkende ontdekking heeft gedaan: de media, de vakpers, politieke partijen en werkgevers- en werknemersorganisaties hebben zich alle laten 'beetnemen' door het kamerlid Vermeend en het CPB. In zijn bijdrage, onder de niet mis te verstane titel "Winstdeling: perpetuum mobile of trucendoos?" roept Mulder in herinnering dat enkele jaren geleden (oktober 1987) PvdA-kamerlid Vermeend een wetsvoorstel ter bevordering van winstdelingsregelingen (Kamerstuk 20 291) heeft ingediend. Dit voorstel, zo verhaalt hij, kreeg vrijwel overal een warm onthaal: de media waren enthousiast en werkgevers- en werknemersorganisaties en de belangrijkste politieke partijen reageerden positief. Ten onrechte, concludeert Mulder. En om daarover geen enkel misverstand te laten bestaan, gaat hij er in fors getoonzette stellingnamen, die niet of nauwelijks onderbouwd worden, flink tegen aan: er deugt weinig of niets aan het voorstel. Berekeningen van zowel de initiatiefnemer als het CPB zouden ondeugdelijk zijn en/of verkeerde suggesties wekken en er zou in feite sprake zijn van een goedkope truc. Het voorstel zou bovendien leiden tot negatieve budgettaire consequenties voor de overheid. Afhankelijk van de vormgeving zou het daarbij volgens Mulder gaan om potentiële budgettaire implicaties tot 2 miljard gulden. Mulder gaat bij zijn berekeningen en beschouwingen uit van het winstdelingswetsvoorstel-Vermeend uit 1987, dat als belangrijke uitgangspunten had: enerzijds geen (premie-)heffing bij werkgevers over winstdelingsuitkeringen, anderzijds geen fiscale aftrek voor deze uitkeringen. Deze uitgangspunten staan in Mulders bijdrage centraal. Veel van zijn forse stellingnamen zijn daarop gebaseerd.

Wetsvoorstel-Vermeend (1987)

Op 27 oktober 1987 werd bij de Kamer wetsvoorstel 20 291 ingediend: voorstel van wet van het lid Vermeend tot wijziging van een aantal wetten inzake belastingen alsmede de Coördinatiewet sociale verzekering met het oog

op het bevorderen van regelingen waarbij door werkgevers aan werknemers winstuitkeringen worden gedaan waarvan de hoogte afhankelijk is van door de werkgever behaalde winst uit onderneming (winstdelingsregelingen).

Voor winstdelingsregelingen die in (cao-)overleg tussen werkgevers en werknemers schriftelijk worden overeengekomen en aan de voorwaarden van het wetsvoorstel voldoen, werd globaal het volgende belasting- en premieregime voorgesteld:

- de winstuitkeringen blijven tot maximaal f 2.000 per werknemer per jaar buiten de belasting- en premieheffing;
- over deze winstuitkeringen worden geen werkgeverspremies geheven;
- mede uit budgettaire overwegingen gold tevens dat deze winstuitkeringen voor de werkgever niet aftrekbaar zijn in het kader van de fiscale winstbepaling.

Dit wetsvoorstel werd door werkgevers- en werknemersorganisaties en de belangrijkste politieke partijen, in tegenstelling tot het enthousiasme dat Mulder signaleert, gematigd positief ontvangen. Daarbij werd vrij algemeen tegen het wetsvoorstel een aantal bezwaren aangevoerd, onder meer de niet-aftrekbaarheid van de winstuitkeringen voor werkgevers. Ook in het advies van de Raad van State en in de beschouwingen in de (fiscale) vakpers kwam dit bezwaar naar voren. Daarnaast werd gewezen op mogelijke budgettaire risico's voor de overheid en het relatief grote voordeel van de regeling voor bedrijven die in Nederland wel commerciële winst behalen, maar geen fiscale winst. In dit verband werd geopperd winstdelingsuitkeringen bij werkgevers te belasten met een heffing.

Gewijzigd wetsvoorstel (1989)

Na de publikatie van het advies van de Raad van State op 6 juli 1988 hebben over de voors en tegens van het wetsvoorstel uitvoerige (schriftelijke) gedachtenwisselingen plaatsgevonden met vertegenwoordigers van werkgevers- en werknemersorganisaties en woordvoerders van andere fracties in de kamer. De FNV publiceerde naar

aanleiding daarvan in september 1988 een nota getiteld *FNV-standpunt inzake winstdelingsregelingen*. Mede n.a.v. bovengenoemde gedachtenwisselingen en de uitgebrachte adviezen werd op 14 februari 1989 een gewijzigd voorstel van wet ingediend (TK 1988-1989, 20 291, nr. 5). Dit verschilt sterk van het oorspronkelijke wetsvoorstel uit 1987. Volgens het voorstel van 1989 blijven winstuitkeringen die per jaar per werknemer niet meer bedragen dan f 1.000 buiten de belasting- en premieheffing. Deze uitkeringen zijn voor de werkgever, indien het om contanten gaat, fiscaal aftrekbaar in het kader van de fiscale winstberekening. Over de winstuitkeringen is de werkgever een heffing verschuldigd van 15%.

Op verzoek van de indiener zijn vervolgens door het CPB, eind juni 1989, de macro-economische effecten bezien van de invoering van winstdelingsregelingen overeenkomstig het voorstel van 1989, zowel met een 15%-heffing als een 25%-heffing. Deze analyse, gepubliceerd als bijlage I in de Memorie van Antwoord, TK 1989-1990, 20 291, nr. 8 (29 januari 1990), richt zich vooral op de bijdrage die winstdeling zou kunnen leveren aan een beleid gericht op loon(kosten)matiging en belicht tevens de gevolgen voor de overheidsfinanciën en de sociale verzekeringen.

De blunder van Mulder

Mulder heeft bijna drie pagina's van de *ESB* van 23 mei 1990 (blz. 478-480) gebruikt om in een onzorgvuldige bijdrage forse bezwaren te uiten tegen een wetsvoorstel uit 1987 dat al geruime tijd van de baan is. Dit voorstel is in 1989 vervangen door een gewijzigd wetsvoorstel, waarin winstuitkeringen fiscaal aftrekbaar zijn en werkgevers over deze uitkeringen een heffing moeten voldoen. Begin 1990 is vervolgens de Memorie van Antwoord op dit wetsvoorstel verschenen. De reacties daarop waren inderdaad overwegend positief.

Uit Mulders bijdrage wordt pijnlijk duidelijk dat hij niet op de hoogte is van deze ontwikkelingen. Zijn beschouwingen wijzen uit dat hij geen of onvoldoende kennis heeft genomen van de parlementaire stukken en de vakpublicaties over winstdeling na 1987. Sterker nog, Mulder geeft er blijk van het wetsvoorstel van 1989 niet eens te kennen: hij verwijst naar oude vervallen bepalingen die opgenomen waren in het voorstel van 1987.

De bijdrage van Mulder wordt niet alleen gekenmerkt door onzorgvuldigheid en gebrek aan kennis van zaken, maar ook door valse beschuldigingen. Zo beschuldigt hij het CPB ervan dat de berekeningen niet deugen en niet ver-

gelijkbaar zijn met het wetsvoorstel, omdat er bij de CPB-doorrekening ten onrechte van uitgegaan is dat winstdeeling aftrekbaar is. Mulders beschuldiging is gebaseerd op de onjuiste veronderstelling dat het CPB het voorstel van 1987 heeft doorgerekend. Hierboven is al opgemerkt dat het CPB het voorstel van 1989 (terecht met aftrekbaarheid dus) heeft doorgerekend.

Als iemand zich in niet mis te verstaan bewoordingen over een wetsvoor-

stel uitlaat, mag men in elk geval verwachten dat hij op de hoogte is van de feiten. Bij Mulder is dat niet het geval. Die zet de aanval in op een wetsvoorstel dat allang is ingetrokken en waarvoor een gewijzigd voorstel in de plaats is gekomen. Daarmee slaat Mulder de plank volkomen mis. Zijn aanval is een slag in de lucht.

W.A. Vermeend

De auteur is lid van de Tweede Kamer.